

N:o 13.

Ank. till Riksd. Kansli den 12 Febr. 1878, kl. 12 midd.

*Utlåtande, angående Riksgäldskontorets förvaltning under den tid,
som förflutit sedan början af 1877 års riksdag.*
(R. A.)

Sedan Stats-Utskottet numera tagit kännedom om den utaf Riksdagens år 1877 församlade revisorer afgifna berättelse om granskningen af Riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning, hvilken berättelse till Utskottet remitterats och bland Kamrarnes ledamöter i tryck utdelats, samt genomläst de protokoll, hvilka blifvit hos fullmäktige i Riksgäldskontoret förda efter den 9 Augusti 1877, med hvilken dag revisorerne protokollgranskning slutade, till och med den 22 Januari 1878, å hvilken dag fullmäktiges berättelse till innevarande års Riksdag blifvit afgifven, får Utskottet härmed meddela yttrande öfver hvad revisorerne uti sin berättelse i ett eller annat hänseende erinrat och föreslagit samt hvad i öfrigt vid berörda, af Utskottet verkställda granskning förekommit.

1:o.

Angående bevillning för ett fideikommiss.

(Rev.-ber. sid. 44. Fullm. utl. sid. 134).

Revisorerne redogöra å sid. 44 och 45 af sin berättelse för nuvarande förhållandet med det mot fideikommissarien till egendomen Leufsta anhängiggjorda mål angående utbekommande af bevillning för nämnda fideikommiss samt erinra, i sammanhang härmed, om 1875 års Riksdags

Bih. till Riksd. Prot. 1878. 4 Saml. 1 Afd. 11 Häft.

beslut att, när den förlust blefve känd, som genom ifrågavarande ärendes fördröjda behandling i Riksgäldskontoret uppkommit, hos dem, som densamma föranledt, därför utsöka ersättning.

Revisorerna uttrycka härefter den åsigt, att den förlust, som genom dröjsmålet med ärendets behandling drabbat staten, utgöres af räntan å bevillningsbeloppet för fideikommisset från den dag, detta belopp bort af fideikommissarien erläggas. Då nu denne genom en af revisorerna omförmäld Kongl. resolution den 13 April 1877 befriats från erläggandet af ränta, hvartill grunden uppgifves vara, att bevillningsstadgan, hvilken särskildt bestämmer den påföljd, underlåtenhet att i behörig tid erlägga bevillning af förevarande beskaffenhet medför, icke innehåller någon föreskrift om skyldighet för tillträdare af fideikommiss att erlägga ränta å dylik sentida inbetalning;

då från Riksgäldskontorets sida icke heller blifvit framställt yrkande om förenämnda i bevillningsstadgan bestämda påföljd för underlåtenheten att i behörig tid erlägga ifrågavarande bevillningsavgift;

samt då slutligen den förlust, som för statsverket uppkommit genom dröjsmålet att infordra bevillningsbeloppet, af revisorerna ansetts numera vara bestämbar, helst, ehvad utgång frågan om tilläggsbevillningen kunde erhålla, densamma, enligt revisorernes förmenande, icke torde inverka på vederbörandes ersättningsskyldighet, har det synts revisorerna, som tiden vore inne för utsökande af den ersättning, hvartill vederbörande kunde kännas skyldige, i synnerhet som ett uppskof dermed kunde föranleda dertill, att anspråket på en sådan ersättning kunde vardas preskriberadt.

I sitt öfver revisionsberättelsen afgifna utlåtande hafva fullmäktige i Riksgäldskontoret till en början åberopat sitt redan förut i detta ämne meddelade yttrande, som finnes intaget under mom. 5 i Stats-Utskottets utlåtande N:o 10 vid 1877 års riksdag, uti hvilket yttrande fullmäktige tillkännagifvit, att de, för fullgörande af ofvanbemälda uppdrag, den 11 Mars 1875 till Kongl. Statskontoret aflåtit en skrifvelse med anhållan, att detta embetsverk, efter det ärendet blifvit slutligen handlagdt, behagade gifva fullmäktige del af ej mindre den slutliga resolutionen i berörda bevillningsmål än ock de öfriga handlingar, af hvilka fullmäktige, för omförmälda dem gifna uppdrags fullgörande, kunde behöfva kännedom.

Af anledning att bevillningsmålet ännu ej blifvit slutligen handlagdt hade, på sätt fullmäktige i sitt nu ytterligare afgifna utlåtande upplyst, något svar å nämnda skrifvelse ännu ej kommit fullmäktige till handa; och då det för uppdragets utförande vore oundgängligen nödigt

att ega tillgång till handlingarne i målet, men dessa i anseende till ärendets pågående behandling i vederbörande embetsverk ej kunde af fullmäktige erhållas, måste det redan af denna orsak vara för fullmäktige omöjligt att nu taga ärendet under pröfning.

Fullmäktige hafva vidare, med anledning af revisorernes uttryckta åsigt, att den af dem omförmälda förlusten bestode i ränta å bevillningsbeloppet från den dag, detta bort af fideikommissarien erläggas, anført, hurusom det vore tydligt, att för uträkning af ett räntebelopp det kapital måste vara känt, hvarå räntan skulle beräknas. Men i detta ärende, hvilket ännu vore på handläggning beroende, hade ännu icke af någon myndighet blifvit bestämdt, hvartill den bevillning, ifrågavarande fideikommissarie varit skyldig erlägga, rätteligen uppginge, och då bevillningsbeloppet således ännu vore oafgjordt, kunde ej heller ränta å det samma nu uträknas.

Beträffande revisorernes åsigt om möjlig preskription af ersättningsanspråket hafva fullmäktige hänvisat till sitt ofvan omförmälda, i 1877 års Stats-Utskotts utlåtande N:o 10 intagna yttrande, som i berörda afseende innehåller, att fullmäktige funnit de då af enskild motionär ifrågasatta åtgärder icke ännu vara behöfliga för krafkets bevarande mot preskription, enär den ifrågasatta försummelsen måste anses innefatta fortsättning af en och samma förseelse, samt rättigheten att utsöka skadestånd enligt gällande lag bibehölles utan hinder deraf, att tid till åtals anställande för tjenstefel kunde vara försuten.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, hafva fullmäktige hemställt, att revisorernes ifrågavarande framställning ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Lika med fullmäktige och uppå de af dem anförda skäl hemställer Utskottet,

att revisorernes ifrågavarande framställning ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

2:o.

Angående Dalslands kanalaktiebolag.

(Rev.-ber. sid. 48—53. Utl. sid. 135 och 136.)

Å sid. 48—53 hafva revisorerne omförmält åtskilliga förhållanden rörande Dalslands kanalaktiebolag samt slutligen meddelat, att, i afräkning å 1876 års den 31 December nämnda år förfallna annuitet, 40,000 kronor, å det bolaget beviljade statslån för segelleds öppnande från Hattefura vid

Venern till sjön Stora Lee, vid revisionsberättelsens afgifvande endast 10,000 kronor blifvit erlagda.

Då i fullmäktiges utlåtande upplyses, att numera äfven återstoden, 30,000 kronor, af nämnda annuitet blifvit till fullo gulden, och då Utskottet inhemtat, att, på sätt jemväl af revisionsberättelsen framgår, fullmäktige hafva sin uppmärksamhet fästad å de förhållanden beträffande nämnda bolag, hvilka kunna påkalla rättelse, saknar Utskottet anledning att härom meddela något vidare yttrande.

3:o.

Angående Vexjö—Alfvestads jernvägsaktiebolag.

(Rev.-ber. sid. 102—107. Utl. sid. 137—141.)

Revisorerne hafva å sid. 107 af sin berättelse anmärkt, att behållningen af Vexjö—Alfvestads jernvägsaktiebolags rörelse år 1876 utgjort 69,737 kronor 26 öre, motsvarande 24,1 procent af hvad aktieegarne tillskjutit, hvilken behållning statens i granskningen af bolagets räkenskaper deltagande ombud uppgifvit hafva blifvit använd sålunda:

afsättning till reparations- eller reservfonden	kronor 14,000: —
utdelning till aktieegarne	» 26,037: —
afsättning till framtida disposition	» 29,700: 26.
	<hr/>
	kronor 69,737: 26.

Enär återstående skulden, 20,000 kronor, för 20 anskaffade lastvagnar blifvit betald, och bolaget det oaktadt kunnat afsätta till reservfonden 4,8 procent, utdela till aktieegarne 9 procent och reservera till framtida disposition 10,26 procent af aktieegarnes tillskott, hafva revisorerne, i likhet med hvad som uttalats under de två näst föregående statsrevisionerna, funnit sig föranlätne erinra om stadgandet i 10 § af det mellan staten och bolaget den 24 Mars 1864 ingångna kontrakt, af innehåll att, när behållna inkomsten af jernvägen, efter afdrag af den årliga inbetalningen å det af staten erhållna lånet, öfverstiger sex procent å det belopp aktieegarne tillskjutit, Kongl. Maj:t eger föreskrifva, huru stor del af detta öfverskott skall afsättas till underhålls- och ombyggnadsfond eller ock användas till ökande af den för lånet stadgade amortering.

Öfver denna revisorernes framställning har bolagets styrelse afgifvit infordrad, vid revisionsberättelsen fogad förklaring.

Såsom här ofvan meddelats, är det åt Kongl. Maj:t öfverlemnadt att föreskrifva, huru stor del af öfverskottet utaf bolagets rörelse skall

afsättas till underhålls- och ombyggnadsfond eller användas till amorteringens ökande; och Kongl. Maj:t har, med anledning af 1876 års Riksdags i sådant afseende gjorda underdåniga hemställan — för möjliggörande af ett riktigt bedömande, om och i hvad mån skäl må förefinnas till begagnande af den Kongl. Maj:t sålunda tillerkända rätt gent emot så väl nu ifrågavarande som andra, enahanda bestämmelse underkastade jernvägsbolag samt för åvägabringande af tillsyn, om och huru de kontraktsbestämmelser, som reglera de med statslån understödda jernvägsaktiebolagens förhållande till staten, blifvit iakttagna — den 23 Mars nästlidna år utfärdat nådig instruktion för de ombud, som å statens vägnar deltaga i den årliga granskningen af enskilda, med statsbidrag understödda jernvägsaktiebolags förvaltning och räkenskaper.

Utskottet har ej ansett lämpligt att särskildt i detta fall ingå i något bedömande deraf, huruvida skäl må kunna förefinnas att söka bereda tillämpning af ifrågavarande kontraktsbestämmelse, så mycket mindre som den betydliga behållning, Vexjö—Alfvestads jernvägsaktiebolag år 1876 å sin rörelse åtnjutit, i väsentlig mån härrör af ett förhållande, som Utskottet framdeles, vid afgifvande af utlåtande i anledning af revisorernes berättelse angående granskningen af statsverkets styrelse och förvaltning, kommer att underställa Riksdagens bedömande.

Å sid. 87 af sin berättelse om statsverket hafva nemligen revisorerne fästat Riksdagens uppmärksamhet derå, att staten af bolaget uppbure en för ringa ersättning för ombesörjandet af trafiken å bolagets bana. Då Utskottet, med anledning af sistnämnda anmärkning, kommer att meddela yttrande angående just den omständighet, som är den förnämsta orsaken till den ifrågavarande betydliga behållningen, samt Riksdagen vid pröfningen af den i statsverksberättelsen gjorda framställning blifver i tillfälle att fatta det beslut, hvartill det anmärkta förhållandet kan synas föranleda, anser Utskottet sig för närvarande sakna skäl att tillstyrka någon, på beloppet af bolagets nuvarande inkomster grundad åtgärd.

Utskottet hemställer alltså,

att hvad revisorerne beträffande Vexjö—Alfvestads jernvägsaktiebolag i sin berättelse angående Riksgäldskontoret anført ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

4:o.

Angående Norbergs jernvägs nya aktiebolag.

(Rev.-ber. sid. 106—111. Utl. sid. 142.)

Revisorerne redogöra i sin berättelse, beträffande nämnda bolag, för ett aftal, hvarigenom bolaget till Stockholm—Vesterås—Bergslagens trafik-aktiebolag försålt sin rullande materiel. Sedan Norbergs jernvägs nya aktiebolag anhållit, att Kongl. Maj:t tacktes i nåder gilla berörda aftal, har Kongl. Maj:t behagat till fullmäktige i Riksgäldskontoret öfverlemna de ärendet rörande handlingar, på det fullmäktige måtte blifva i tillfälle afgifva det utlåtande, hvartill omständigheterna kunde föranleda. Af nämnda underdåniga utlåtande, afgifvet den 15 sistlidne November, har Utskottet vid läsningen af fullmäktiges protokoll och registratur tagit del; och enär Utskottet erhållit den upplysning, att Kongl. Maj:t beslutat i ifrågavarande ärende aflåta nådig proposition till Riksdagen, samt denna nådiga proposition antagligen varder till Utskottet remitterad, har Utskottet ej ansett sig nu, före den nådiga propositionens afgifvande, böra meddela något utlåtande i ämnet.

5:o.

Hvad revisorerne i öfrigt vid granskningen af Riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning anført och framställt har Utskottet ej funnit böra föranleda någon Utskottets hemställan.

6:o.

Angående ansvarsfrihet för Riksgäldskontorets styrelse.

Då Stats-Utskottet, vid den nu verkställda granskningen af Riksgäldskontorets styrelse och förvaltning, funnit fullmäktige i nämnda kontor hafva med nit och omsorg uppfyllt sitt viktiga och ansvarsfulla kall, tillstyrker Utskottet,

att fullmäktige må tillerkännas full ansvarsfrihet för alla beslut och åtgärder, som finnas antecknade uti deras protokoll från den 20 Januari 1877 till och med den 22 Januari 1878.

Stockholm den 12 Februari 1878.

På Stats-Utskottets vägnar:

CARL EKMAN.
